

Verslag van drie workshops door John Vos, BTG

In sessie 3 van de eerste ronde gingen David Borgman en Jeroen Oorschot in op het initiatief Biomassalland (www.biomassalland.nl) van de Agrarische Natuurvereniging Groen Salland en Borgman Beheer Advies BV. Zij behandelden de ontstaansgeschiedenis, de huidige stand van zaken, de uitdagingen en de geleerde lessen. Doel van de Coöperatie Biomassalland is het duurzaam en rendabel mobiliseren van lokale en regionale biomassastromen t.b.v. duurzame energieopwekking binnen Salland. De ambitie is om op jaarbasis 6,500 ton droge stof te leveren (vanaf het jaar 2020); goed voor zo'n 60 houtkachels van 200 kW. In de coöperatie werken biomassaleveranciers (terreineigenaren / beheerders; groenaanemers), biomassa-afnemers (landgoederen, agrariërs, gemeenten, bedrijven, particulieren) en dienstverleners (groenaanemers, transporteurs, loonbedrijven, gemeenten, terreinbeheerders, Borgman Beheer Advies) samen. Het belang van lokale logistieke oplossingen, beheer- en oogstplanning, en biomassa contractering werd toegelicht.

Sessie 2 van de tweede ronde, o.l.v. Derk Stobbelaar (Hogeschool Van Hall Larenstein), Edgar van Groningen (CAH Vilentum) en Ester Aldenberg (provincie Overijssel) betrof een Intervisie voor initiatiefnemers, kenniswerkers & beleidsambtenaren. De sessie had tot doel (praktische) kennis uit te wisselen aan de hand van drie concrete gevalstudies (*cases*). In kleine groepen kwamen de onderwerpen rendabel benutten van bermmaaisel, warmteproductie o.b.v. paardenstrooisel, en hoe biomassa kan bijdragen aan regionale ontwikkeling aan de orde. In het werkgroepje bermmaaisel kwam naar voren dat in de provincie Groningen en ook elders recentelijk ervaring is opgedaan met het ecologisch maaien van bermen (door een Agrarische Natuurvereniging) en het droog vergisten van bermmaaisel (Dienst Landelijk Gebied).

In sessie 2 van de derde ronde presenteerde Antoon Kienhuis, docent bosexploitatie aan Hogeschool Van Hall Larenstein in Velp, de resultaten van diverse onderzoeken naar de (indicatieve) hoeveelheid hout die beschikbaar kan komen uit landschappelijk beplantingen. In het onderzoek is de beschikbaarheid zowel op grote schaal (ordegrootte duizenden ha.) als op lokale/regionale schaal geanalyseerd. Op basis van de beschikbaarheid cijfers zette Antoon vervolgens een aantal kansen en dilemma's voor het landschap(onderhoud) uiteen. Zijn berekeningen laten zien dat enkel bij het inzetten van de nieuwste gemechaniseerde apparatuur een deel van het beschikbare hout rendabel worden verzameld en afgezet als energiehout. Vanuit de zaal werd opgemerkt dat in het geval van de Agrarische Natuurvereniging Achterhoek de opbrengsten maar de helft van de kosten dekten.